

بوی گل سوسن و یاسمن آید

آهنگساز: محمدعلی ابرو آویز	خواننده: گروه کر
محل ضبط: خیابان لارستان	شاعر: محمدعلی ابرو آویز

ماجرای ساخت این اثر در یکی از محله‌های ارمنی نشین پایتخت هم خود قصه کاملی است از خفقان حاکم بر آن روزها و شور انقلابی جوانان هنرمندی که می‌خواستند با این سرود سهمی در بازگشت امام خمینی (ره) به وطن و پیروزی انقلاب داشته باشند. مرحوم محمدعلی ابرو آویز، پیه محله عودلاجان که آن روزها سازنده بسیاری از سرودهای انقلابی بود، سرود «بوی گل سوسن و یاسمن آید» یا همان «دیو چو بیرون رود» را زمانی ساخت که امام خمینی (ره) هنوز در تبعید بود. وقتی امام (ره) هنوز در پاریس بودند، انقلابیون خیر علاقه امام (ره) برای بازگشت به وطن را به ابرو آویز دادند و از او خواستند سرودی با همین مضمون بسازد. اما ساخت چنین سرودی آن هم در دل خفقان کار آسانی نبود. ابرو آویز اما راهی برای ساخت این سرود پیدا کرد. مرتضی قاضی، محقق تاریخ شفاهی و خاطره‌نگار محمدعلی ابرو آویز، در یادداشتی درباره آثار او می‌نویسد: «ابرو آویز اعضای گروه سرود خود را با همفکری شهید دکتر مفتاح و مرحوم آیت‌الله طالقانی از جوانانی که در مجالس این بزرگواران شرکت داشتند،

انتخاب کرد. او در اوج روزهای حکومت نظامی با هزینه شخصی خود استودیوی موسیقی اجاره کرد، اعضای گروه سرود را آنجا گرد آورد و به شکل مخفیانه سرودهای انقلابی می‌ساخت. «ابرو آویز برای ساخت سرود «دیو چو بیرون رود» همراه با جمعی از نوازندگان و گروه سرود، شب‌ها که حکومت نظامی برقرار می‌شد به استودیویی در طبقه زیرزمین یک ساختمان در خیابان لارستان، در محله شهید مطهری کنونی می‌رفتند. نوازندگان و خوانندگان حتی پابرهنه وارد استودیو می‌شدند تا مبادا ردی از آنها بماند و شسست گشتی‌ها که تمام شب در خیابان‌های اطراف کشیک می‌دادند خبردار شود. ساخت سرود آن هم در سکوت نیمه‌شب کار آسانی نبود. تولیدکنندگان اثر گفته‌اند «بوی گل سوسن و یاسمن آید» ساخته نمی‌شد اگر ارمنه این محله ارمنی نشین با آنها همکاری نمی‌کردند. وقتی آنها مشغول ضبط بودند یا هنگامی که پنجره‌ها را برای تهویه هوای استودیو باز می‌کردند، جمعی از جوانان انقلابی ارمنی پشت پنجره‌ها کشیک می‌دادند. اما ماشین‌های گشت که تمام شب در

خیابان‌ها دور می‌زدند دست‌بردار نبودند. با وجود این، جوانان ارمنی ترند تازه‌ای رو کردند. آنها یک طناب زنگوله‌دار را مقابل پنجره استودیو نصب کرده بودند که هر وقت گشتی‌ها رسیدند طناب را بکشند و با به صدا در آمدن زنگوله هنرمندان را باخبر کنند. گشتی‌ها که می‌رسیدند، زنگوله به صدا در می‌آمد و صدای سازها می‌خوابید.

بوی گل سوسن و یاسمن آید
عطر بهاران کنون از وطن آید
جان ز تن رفتگان سوی تن آید
رهبر محبوب خلق از سفر آید
دیو چو بیرون رود فرشته در آید
دیو چو بیرون رود فرشته در آید
بگذرد این روزگار تلخ‌تر از تلخ
بار دگر روزگار چون شکر آید

برخیزید ای شهیدان راه خدا

آهنگساز: حمید شاهنکیان	خواننده: گروه کر
محل اجرا: قطعه ۱۷ بهشت زهرا س	شاعر: حمید سبزواری

سرود «برخیزید، برخیزید» از نخستین سرودهایی بود که در انقلاب ۱۳۵۷ و همزمان با ورود امام (ره) به کشور در بهشت‌زهرا (س) اجرا شد و خطاب به شهیدان راه انقلاب بود با این مضمون که شهیدان برخیزید و ببینید همه خون‌ها و جان‌هایی که در این راه نثار شده به بار نشسته است و امام انقلاب به میهن بازگشته است. این سرود را حمید شاهنکیان براساس شعری از حمید سبزواری ساخت. این سرود در حسینیه ارشاد در شرایط سخت و مخفیانه ساخته شد و از همان ابتدا قرار شد همزمان با سرود خمینی ای امام، در زمان ورود رهبر انقلاب به میهن اجرا شود. محمد گلریز که آن روزها جوانی ۳۰ ساله بود و در گروه کر اجرای سرود برخیزید حضور داشت، آن روز را اینگونه روایت می‌کند: «با من تماس گرفتند که برای سرود برخیزید انتخاب شده‌ام. آنقدر همه چیز سریع و مخفیانه شکل می‌گرفت که زمانی برای تمرین نداشتم. ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ همزمان با ورود امام باید ۲ سرود اجرا می‌شد. یکی سرود «خمینی ای امام» در فرودگاه و سرود «برخیزید» در بهشت‌زهرا (س). گروه کر یک گروه ۶۰ نفره از جوانان انقلابی پرشوری بود که سراز از نمی‌شناختند. همه اعضای گروه نمی‌توانستیم با هم اجرا کنیم، چون مسیر فرودگاه تا بهشت‌زهرا (س) زیاد بود، نمی‌شد بعد از اجرا در فرودگاه سریع برگردیم و اجرای بعدی را داشته باشیم. برای همین ما را به دو گروه تقسیم کردند: ۳۰ نفر در فرودگاه خمینی ای امام را اجرا کردند و ۳۰ نفر دیگر در بهشت‌زهرا (س) برخیزید را خواندیم.» او درباره حال و هوای آن روز می‌گوید: «من در بهشت‌زهرا (س) بودم. شرایط سخت و خاص بود. قرار بود مقابل رهبر انقلاب بخوانیم. جمعیت زیاد بود. تا چشم کار می‌کرد آدم آمده بود. رفت‌وآمدها باعث شده بود گرد و خاک همه جا را آلوده کند. جمعیت فشار می‌آورد. با این شرایط ایستادیم و اجرایمان را مقابل رهبر انجام دادیم. اتفاقاً سوتی هم دادیم. یادم هست همه دستپاچه و هیجان زده بودیم. رهبر گروه کر هم که نامش را در خاطر ندارم، مدام به ما استرس می‌داد. چون سازی هم ما را همراهی نمی‌کرد، قرار شد اجرای سرود را با شمارش یک - دو او آغاز کنیم. زمان اجرای سرود که رسید، به جای یک - دو، گفت یک - دووو. این را که گفت، جای صدای ما تغییر کرد و ناخواسته از گام دیگری که خیلی بالا هم بود، شروع به خواندن کردیم و همین سبب شد او کار خراب شود.»

برخیزید، برخیزید، برخیزید
برخیزید ای شهیدان راه خدا
کز قطره قطره خون پاک شما
ای کرده بهر احیای حق جان فدا

زندان شاه افتاد، سرود بهاران خجسته‌باد با صدای خوش او و همراهی زندانیان در سلول‌ها طنین‌انداز می‌شد. سرود بهاران خجسته‌باد نخستین بار از همین زندان‌ها بود که به میان راهپیمایی‌های مردم راه پیدا کرد؛ وقتی زندانیان سیاسی در روزهای منتهی به پیروزی انقلاب آزاد شدند، سرودی که دانشجویان ساخته بود از دل راهپیمایی‌ها هم شنیده شد. در مسیر تکمیل این سرود مشهور، نوبت به اسفندیار منفردزاده، آهنگساز برجسته آن روزها رسید که این سرود را تنظیم و با همراهی گروهی از خوانندگان به صورت شکیل تر منتشر کند.

سرانجام نسخه نهایی سرود «بهاران خجسته‌باد» صبح روز بیست و نهم بهمن ۱۳۵۷ در استودیو صبا ضبط و کاست آن همان روز از این استودیو به تالار اجتماعات مدرسه عالی تلویزیون ارسال شد. مردم برای نخستین بار سرود ضبط شده «بهاران خجسته‌باد» با صدای علی برفچی، عبدالله

هو ادله‌پذیر شد، گل از خاک بردیمید
پرستو به بازگشت زد نغمه امید
به جوش آمده‌ست خون درون رگ گیاه
بهار خجسته‌فال خرامان رسد ز راه
به خویشان، به دوستان، به یاران آشنا
به مردان تیزخشم که پیکار می‌کنند
به آنان که با قلم تباهی دهر را
به چشم جهانیان پدیدار می‌کنند
بهاران خجسته‌باد، بهاران خجسته‌باد

بهاران خجسته‌باد

خواننده: علی برفچی عبدالله و ابوالفضل قهرمانی، فرهاد مافی، حسن فخار، پدram اکبری و اسفندیار منفردزاده	آهنگساز: اسفندیار منفردزاده
شاعر: عبدالله بهزادی	محل ضبط یا اجرا: استودیو صبا تالار اجتماعات مدرسه عالی تلویزیون

نخستین نشانه‌های سرود «بهاران خجسته‌باد» را باید ۱۸ سال پیش از پیروزی انقلاب در شعری از دکتر عبدالله بهزادی جست‌وجو کرد. او در سال ۱۳۳۹ و پس از درگذشت پاتریس لومومبا، رهبر انقلابی جنبش ملی کنگو، شعری برای همدردی با همسر لومومبا در هفته‌نامه «سپید و سیاه» منتشر کرد که چند سال بعد به منبع الهامی برای خلق سرود انقلابی «بهاران خجسته‌باد» تبدیل شد. در بخشی از این شعر آمده بود: «به بانوی سوگوار که در ماتم شهید بنالید و زان نوا، دل عالمی تپید بهاران خجسته‌باد!» سال‌ها بعد، کرمان‌الله دانشیان که از مبارزان سیاسی سال‌های پیروزی انقلاب بود، با بخشی از این شعر سرودی ساخت و آن را به دانش آموزان مدرسه‌ای در روستای سلیران یاد داد تا آن را به جای سرود ملی شاهنشاهی بخوانند. وقتی دانشیان به دلیل فعالیت‌های مبارزاتی‌اش به